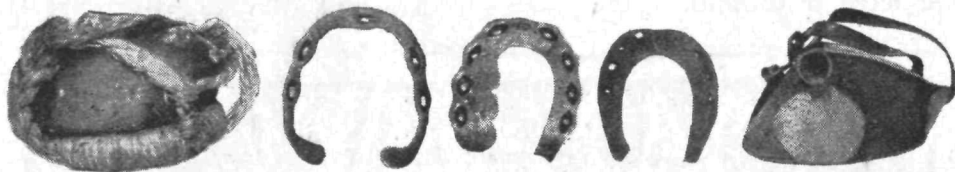

izkopavanju Alezije, v današnji Burgundiji ležečega keltskega mesta, so našli veliko število, takih podkev z luknjicami. V Aleziji, ki so jo leta 52. pred Kr. zavzeli Rimljani po dolgem obleganju, so namreč prebivali Kelti; zato jih smatrajo s popolno upravičenostjo za izdelovalce izkopanih podkev. Te železne podkve so majhne, ozke in tanke in sličejo po obliki podkvam, ki so še danes v rabi na Kitajskem. Posebno so si podobne zaradi tega, ker imajo 5 do 8 podolgovatih vdolbin za žeblje in ker je njih zunanji rob valovito izkovan. Pri orientalskih (vzhodnih) narodih je bilo podko-

Rimska konjska sandala.

Kitajske in stare keltske podkve.

Srebrna rimska sandala za mezge.

vanje konj v rabi v najstarejših časih. Že v koranu, turškem sv. pismu (poglavje »konji« in »železo«) čitamo o tem, tako da kar ni dvoma, da so nosili konji že za velikega preroka Mohameda podkve, ki so ohranile v tej deželi še danes svojo prvotno obliko.

Kdaj so uvedli podkovanje konj v naše kraje, je težko določiti. Gotovo pa se je to zgodilo v srednjem veku in se je razširilo najbolj za križarskih vojn ter v dobi, ko je cvetelo višestvo. Vzlic temu pa so bili načini podkovanja zelo enostavni, dokler ni končno šele sredi preteklega stoletja našel preobrat v tej stroki.

ŠIMEN RAZPOTNIK:

Kraljična v vodnjaku.

(Čarobna pravljica.)

Neka mala vas za daljnimi devetimi gorami je imela prastar vodnjak. Bil je to globok okrogel rov, napolnjen do vrha s hladno vodo. Ob njem sta pa stali dve starodavni vrbi z dolgimi visečimi vejami. Ti drevesi bi lahko gledali dan in noč v temno vodno globino, toda bili nista prav nič domišljavi. Njihovi obličji sta bili žalostni in listi so jima viseli tako trudno in skrbi polno, kakor bi hoteli jokati. Bili sta namreč v srcu užaloščeni zaradi začarane kraljične, ki je stanovala globoko pod srebrnimi vodnimi valčki in je prišla samo v nočeh, ko je sijala blede luna, iz svojega steklenega vodnega gradu. Le takrat je sedela na robu vodnjaka in njene zelene tenčice so visele preko starega razdrobljenega kamenja. Naslanjala je glavico na razpokana drevesa in gledala žalostno na vasico. Tam so bleščala razsvetljena okna kakor sto in sto zlatih zvezdic...

Nedaleč od tega vodnjaka je stala neznatna razpadla koča, v kateri sta stanovali stara mamica in njena hči, mala Maja. Kadar koli je šla starka po vodo, vedno je bila Maja z njo, gledala je v glo-

bočino, iztezala roke, žugala svoji zrcalni sličici in se smejala, ko je gledala kakor v ogledalu samo sebe v vodi.

Nekoč se je pa Maja malo preveč nagnila preko roba — hotela je prijeti deklico v vodi za roko — izpodrsnilo ji je in padla je v studenec. Zamolklo je zaječala voda, veter je zatulil, vrbe so povesele svoje veje, ki so se voglele kakor temen zastor preko vodnjaka. Jokajoč je mamica pomolila drog v globočino, toda pomoči ni bilo več. Dekletce je utonilo.

Ko je Maja odprla oči, je stala v čarobni stekleni hišici. Zelene barve so bleščale skozi svetle stene in vse se je svetilo kakor tisoč drobčkenih zrcal. Mala Maja se je čudila in občudovala vse to bogastvo, ko je stopala po hišici.

»Maja!« zakliče nenadoma mehak, prijeten glas. Pred deklico je stala prekrasna žena z dolgimi zlatimi lasmi, ki so valovili okrog nje kakor širok plašč, nosila pa je zelenosvetlikajočo se obleko. Na njenem pasu so visele drobne svetle kapljice, ki so žvenketale kakor sto jasnih zvončkov, da jih je bilo veselje poslušati. V bujnih svetlih laseh ji je cvetela bela vodna roža; toda na obrazu ji je sijala velika žalost.

»Maja, ostani pri meni! Imam za tebe krasno sobico in polno, polno svilenih oblačil!«

»Sobico?« je začudeno vprašala Maja. Doma je imela namreč samo temno izbo, v kateri sta stanovali z materjo.

Vila je vzela drobno zeleno piščalko, ki je visela ob steklenih kapljicah na pasu, in je trikrat kratko zapiskala nanjo. Pa so na mah priplavale tri ribe, katerih luske so se svetile kot čisto zlato. Mahale so z repki, dvigale glave in čakale ukazov svoje gospodarice.

»To je vaša nova gospodarica; bodite ji ponižne služabnice!« jim reče vila, vzame piščalko z verižice in jo podari Maji. »Vse bodo storile, kar jim zaukažeš!« In še tiše je dodala: »Samo na ljudi zgoraj na svetu ne smeš nikoli misliti.«

Maja je vzela piščalko in takoj so jo ribice odvedle v njeno kristalno sobico. Bila je srečna. Pozabila je tudi na svojo mamico, na mamico, ki je jokala za njo na svetu.

Napočili so zanjo nenavadni dnevi. Ležala je v stekleni izbici na mehkih blazinah. Če je zapiskala na piščalko, so nemudoma priplavale tri ribe, trikrat so mahnile z repki in vprašujoče dvignile svoje glavice. In Maja je imela sto in sto drobnih želja: zaželela si je belih lokvanjev, zlatih kamenčkov, hotela je imeti bisere v izpreminjastih skledicah in nova svetla svilena oblačilca. Igrala se je s srebrnimi školjkami in majhnimi zlatimi kroglicami. Da, celo srebrn čolnič so ji prinesle njene služabnice. Vstopila je vanj in ladjica je plavala, kakor je Maja hotela, po vsem prekrasnem vilinem kraljestvu.

Nekoč je Maja zopet počivala na zelenih blazinah v svoji sobici, ležala je na hrbtu in gledala v višino. Visoko, visoko nad njo v majhni odprtini je visela krpa iz modre svile in je nalahno odsevala od steklenega stropa njenega domovanja. Bilo je nebo, toda Maja tega ni vedela. Nenadoma je postalo temno, velika črna senca se je prikazala sredi neba, se pogrezala globlje in globlje in postajala vedno večja. Deklica je slišala, kako je pljusknila v vodo; potem se je zopet počasi dvignila, postajala manjša in naposled izginila. Z velikimi očmi je opazovala mala Maja ta prizor, še bolj se je pa zdrznila, ko je zagledala sredi koščka neba obraz postarne ženice.

Visoko gori je stala njena mamica, dvigala je vedro iz vode in se nagibala preko vodnjakovega roba. Mislila je na svojo utopljeno hčerkico in bridko jokala. Ko so padale njene solze v vodo, so se spremenile v okrogle, svetlikajoče se kamenčke, ki so imeli čudovito lep sijaj. Padali so vedno bližje proti Maji in so končno obtičali na njenem oblačilcu. Strmeč jih je deklita ogledovala. »Kako lepi so!« je ponavljala venomer, »tisočkrat lepši nego steklene kapljice moje vile.« Zdelo se ji je, kakor bi zveneli, čudovito mehko in sladko.

Drugi dan je zopet legla na isto mesto in gledala v višino. Zopet je sijalo nebo in zopet se je pogreznila temna senca v globočino. Ko je ta izginila, se je prikazal obraz njene mamice — in Maja jo je spoznala! Mamica! Mamica! Bilo je Maji, kakor da se je prebudila iz dolgega, globokega spanca. Milo je jokala po mamici, po stari hišici in po solnčku, ki ga ni nikdar videla. Nič več ni klicala rib, svojih služabnic, in ni se več hotela voziti v stekleni ladjici. Samo domov si je želela, domov k mamici, na zemljo...

Ko se je prihodnji dan zopet prikazalo temno vedro v studencu in se potopilo v globino, je splavala Maja navzgor, se prijela lesenega roba in se dala potegniti z drogom kvišku. Čim više je prišla, tem svetlejša je postajala — doli v globini pa se je lesketala steklena streha gradu. Kako široko in kako modro je bilo nebo! Majino srce je glasno bilo pri tej prečudni vožnji; staro preperelo kamenje pa je gledalo tuje in debelo iz svojih mahovitih plaščev na deklico.

Dospela je do vrha. Ko je mamica videla, da njen otrok visi na vedru, je zajokala od sreče in veselja. Objeli sta se in, če bi vrba ne razprostrla svojih košatih vej preko vodnjaka, bi prav gotovo obe padli v vodnjak.

Kakšno veselje je zavladalo v borni hišici! Mnogo lepša se je zdela Maji kakor gradič kraljične v studencu.

(Konec prih.)

Zidarčki.

*Cela vasica, kaj, to bo mesto!
Hišice pisane, cerkev, vmes cesto:
ob strani drevesca kot v drevoredu,
lipo postavimo ravno na sredi — ...
Kdo je kaj takega videl med vami?
Pa naj pogleda, če kje za gorami
zidajo mesta po našem načrti!
Polno je hišic, vmes cerkev in vrti,
vendar vse skupaj, kakor na dlani,
stoji sredi mise — na leseni poljani.*

Vera Albrechtova.